МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО

ПРОГРАМА ЗА РЕФОРМИРАНО ГИМНАЗИСКО ОБРАЗОВАНИЕ

НАСТАВНА ПРОГРАМА ПО

ТУРСКИ ЈАЗИК И ЛИТЕРАТУРА

ЗА III ГОДИНА

Скопје, 2003 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: ТУРСКИ ЈАЗИК И ЛИТЕРАТУРА
1.2. Вид на средно образование: ГИМНАЗИСКО
1.3. Диференцијација на наставниот предмет: општоообразовен
1.4. Година на изучување на наставниот предмет: трета (III) година
1.5. Број на часови на наставниот предмет
1.5.1. Број на часови неделно (неделен контакт): 4 часа
1.5.2. Број на часови годишно: 144 часа
1.6. Статус на наставниот предмет: задолжителен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

2.1. Општа цел

Целта на наставата по турски јазик и литература е да ги оспособи учениците да комуницираат на турски литературен јазик, во функција на општото и понатамошното образование, да им овозможи совладување на основните карактеристики на турската и светската (преведената) литература, да ги оспособи за самообразование и да ги подготви за неговото оспособување и создавање на граѓанин со демократски сфаќања.

Програмата да им помогне на учениците да можат:

- да ги користат нормите и да го усвојуваат кодот на турскиот литературен јазик и неговите функционални стилови;
- да ги разбираат и да ги употребуваат функциите на јазикот како најсовршено средство за комуникација во литературата, културата и науката и да ги развиваат естетските чувства;
- да умеат самостојно усно и писмено да ги изразуваат своите знаења, чувства, мисли, ставови и сфаќања;
- да создаваат навика, по пат на примена на граматичките правила и автоматизам, да ги почитуваат нормите на турскиот литературен јазик во сопственото изразување и да ги согледуваат и коригираат кај другите;
- да ја развиваат и зацврстуваат свеста за значењето на турскиот литературен јазик како основен, клучен белег на националниот идентитет и припадност на турската јазична заедница;

- да усвојуваат позитивни знаења од теоријата и историјата на литературата (термини, поими, факти, теории), како и методолошки и вредносни знаења (аналитичко-интерпретативни) , со што ќе бидат способни и ќе умеат самостојно, творечки да комуницираат со литературните дела од турската и светската литература;
- да умеат своите јазично-литературни и општокомуникациски знаења, умеења и способности да ги користат за доживување, разбирање и критички однос кон медиумите (театарот, филмот, печатените и електронските медиуми);
- да ги развиваат своите емоционални и интелектуални способности и умеења (емоционална зрелост, интелектуална зрелост);
- да развиваат и усвојуваат општествено прифатливи карактерни особини и модели на однесување (социјална зрелост).

2.1.1. Посебни цели

Од општата цел на наставата по турски јазик и литература со комунукации произлегуваат посебните цели:

- ученикот да го научи литературниот турски јазик од оригиналните и од преведените дела од македонската и светската литература;
- да ја сфати улогата на јазикот во процесот на образованието и воспитанието;
- да може да го сфати во детали она што го слуша и чита;
- да се оспособува за сé она што слуша, гледа, мисли и разбира да може усно или писмено по одреден план течно да се изразува;
- да го прифати читањето како неминовна потреба и задоволство и да стекне навика за читање;
- да сфати дека турскиот јазик има свои правила, дека е богат, дека со помош на овој јазик низ историјата се создадени врвни дела од различни жанрови; да се докаже дека со турскиот јазик и ден денеска се твори во светски размери;
- да знае да ги применува правописот, говорот и естетските финеси на турскиот литературен јазик;
- да знае да ги користи заедничките културни вредности;
- да ги научи можностите на турскиот јазик, примената, и да може да стекне навика да анализира и синтетизира преку активностите слушање, читање и пишување;
- да се запознае со културното наследство преку активностите усно и писмено анализирање на текстовите и при создавање на нови литературни состави.

Според ова, знаењата и способностите кои треба да се стекнат по предметот турски јазик и книжевност се следните:

- ученкот да може правилно да комуницира на турски литературен јазик во секојдневниот живот, на академско и на друго ниво;
- да може да ги применува јазичните норми во секојдневната комуникација (усна или писмена) и во професионално насочен контекст;
- преку совладување на литературните вредности да ги развива личните способности во функција на граѓани со демократски ставови.

2.2. Придонес кон општообразовните цели

Со оспособувањето на учениците да комунуцираат на турски јазик на сите нивоа на комуникација се реализираат општообразовните цели:

- да го разбира и применува турскиот литературен јазик преку усното и писменото изразување;
- да се подготвува за понатамошно образование на стручен и научен план;
- да се запознае со турската литература и со другите литератури со што му помогне во меѓукултурната соработка.

2.3. Придонес кон стручното оспособување

Со оспособувањето на ученикот да комуницира на турски јазик во конкретен професионален и профилски насочен контекст, ќе се даде придонес во исполнувањето на задачите на стручната оспособеност.

Конкретен придонес на оваа цел е:

- ученикот ќе може да користи литература од областа на соодветната професија (брошури, билтени, речници, инструкции, прирачници итн.);
- да ја разбере важноста на врската меѓу теоријата и практиката преку посебно нагласената професионална и профилски насочена комуникација;
- да ја сфати потребата дека за прибирање и стекнување на знаења, како и читањето е можно само под услов усвојување на турскиот јазик и литература.

2.4. Придонес кон индивидуалниот развој

Конкретниот придонес кон оваа посебна задача е:

- ученикот да се оспособи да комуницира на турски јазик и да користи разни извори за информирање и учење;
- да ги развие вештините: решавање проблеми, способност за соработка, одговорност и креативност преку применетата методологија во процесот на учењето на турскиот јазик;
- да се развие како личност со одговорно и совесно однесување и како граѓанин на демократско општество.

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

Во почетокот на трета година од гимназиското образование, се претпоставува дека учениците ги поседуваат следните вештини и знаења:

- го разбираат глобално материјалот на турски јазик со неопходното познавање на турската и светската (преведената) литература;
- користат доволен фонд на зборови и имаат знаења од областа на граматиката, така што правилно комуницираат на турски јазик;
- ја разбираат информацијата и ги толкуваат јазичните изразни средства во даден текст, а од различни извори можат да пренесат информации од областа на комуникацијата, јазикот и литературата.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структуирање на содржините за учење

К О М У Н И К А Ц И Ј А (36 часа)			
Содржини	**Конкретни цели**	**Дидактички насоки**	**Корелација меѓу содржините и меѓу предметите**
УСНО И ПИСМЕНО ИЗРАЗУВАЊЕ СЛУШАЊЕ РАЗГОВОР	Ученикот: - да воспоставува добар однос со другите личности-соговорници; - да го идентификува правилното изразување и korиста што произлегува од тоа; - да ги сфати причините на авторитет кај личности кои добро се изразуваат; - да може да фати прибелешки; да умее да го критикува соговорникот; да може да издвои изводи од еден разговор; да може слушаното да го пренесе на хартија. - да го сфати концептот на дијалектот и на говорот; што е литературен јазик; елементите кои го комплети-	- Вежби за добро однесување со соговорникот; одмереност кон другите; - усни и писмени вежби; - разговор со личности од блиската околина кои можат добро да се изразуваат. - усни вежби за добро следење на соговорникот; - усни и писмени вежби.	Со другите јазици со истакнување на важноста на овие дисциплини и нивната поврзаност со фонетиката, морфологијата, синтаксата и лексилогијата; со теорија на литературата и др. *со истакнување на важноста на овие дисциплини и нивната поврзаност со фонетиката,*

	раат еден јазик; местото и улогата на литературниот јазик во областа на уметноста, литературата и во научно-то истражување; за подготвени и неподготвени разговори; за местото на лирературниот јазик при ментал-ните (интелектуалните) разговори; да може да ја развие способноста за рецитирање на песна, да го унапредува читањето и др.		*морфологијата, синтаксата и лексикологијата; со теорија на литературата и др.*
ЧИТАЊЕ			
- Читање при истражување	- да фаќа прибелешки при читање; во текстот ги лоцира елементите;	- Писмени вежби за унапредување на читањето.	
- Врската на времето, местото, логич-носта и научноста во еден текст	- да ја разликува важноста и односот на времето, местото, логичноста и научноста во даден текст;		
-Прераскажување, опис, образложу-вање на специфич-ностите на научни-те и на интелекту-алните елементи	- да ги идентификува прераскажува-њето, описот, образложувањето и специфичностите на научните и на интелектуалните елементи во текст.		
- Состав	- да составува куси текстови; и да го разликува планот кај текстовите;		

- Коментирање на еден текст од разни аспекти ПИШУВАЊЕ - Пишување по даден план - Психолошки текстови - Анализирање на текстови	- да коментира текст од разни аспекти; - да воспоставува паралела и да воочува спротивности помеѓу вистинската личност, настанот и личноста во текстот; - да пишува по даден план: краток расказ во кратки црти со однапрет дадена тема; да пишува самостојно подолг расказ; - да пишува анегдоти, статии и есеи; - да ги анализира текстовите по дадениот план; од граматика гледна точка; правописот и интернунциските знаци.	- Писмени вежби.	
ПИСМЕНА РАБОТА	- Да изработи **четири (4)** писмени работи во текот на една учебна година.	- Во писмените работи да се применуваат барањата од предвидените теми кои досега се изработени.	

Г Р А М А Т И К А (36 часа)			
Содржини	**Конкретни цели**	**Дидактички насоки**	**Корелација меѓу содржините и меѓу предметите**
СОДРЖИНА НА ЈАЗИКОТ - Местото на турскиот јазик меѓу светските јазици и местата каде се зборува турскиот јазик	Ученикот: - да го дефинира местото на турскиот јазик меѓу светските јазици; да ги идентификува и да ги покажува на географска карта местата во светот каде се зборува турскиот јазик;	- Усни вежби, географска карта и др.	Со странските јазици со истакнување на важноста на овие дисциплини и нивната поврзаност со фонетиката, синтаксата и лексикологијата.
- Разните особености на јазикот	- да го разликува локалниот говор од дијалектите; да го разликува литературниот јазик од другите јазици.		Со сите странски јазици се потенцира значањето на националниот јазик.
ГРУПА НА ЗБОРОВИ И РЕЧЕНИЦА - Група на зборови кои се наоѓаат во главните елементи на реченицата	- да ги идентификува групите на зборови кои се наоѓаат во главните елементи на реченицата: присвојна конструкција; конструкција кај придавките; група на повторување; присвојна група; група на предлози; сложен глагол-група на глаголи; група на извичници; група на сврзници; и група на скратеници.	- Вежби на реченици.	Со секој јазик чиј речник е составен од голем број на зборави. - Граматика, правописот на турскиот јазик и на другите светски јазици, лексикографија.

-Елементи кои ја формираат реченицата **АНАЛИЗИРАЊЕ НА РЕЧЕНИЦА** **ПРАВОПИС И ИНТЕРПУНЦИЈА**	- да ги разликува елементите кои ја формираат реченицата: глаголот, подметот, додатоците, прилозите; - да ја анализира реченицата; - да ги разликува и правилно применува интерпункциските и правописните знаци.	- Вежби за препознавање и лоцирање на елементите во реченицата. - Анализа на реченици. - Врз основа на текстови од различен вид (печат, учебници по различни предмети, книги за лектира) како илустрација за правилната и неправилната употреба на интерпункциските и правописните знаци. Текстови со намерни грешки без интерпункциски знаци и без големи букви).	

ЛИТЕРАТУРА И ЛЕКТИРА (72 часа)			
Содржини	**Конкретни цели**	**Дидактички насоки**	**Корелација меѓу содржините и меѓу предметите**
ПОСТОЕЊЕТО И ЦЕЛТА НА ЛИТЕРАТУРАТА **- Турската литература во 19 век** *Избор од поезијата на:* - Јенишехирли Авни - Ендерунлу Васиф (шаркија) - К.И.Молла (Михнет-и Кеќан) -Дадалоглу -Сејрани -Бајбуртлу Зихни -Ерзурумлу Емрах *Избор од прозата на:* Мутерџим Асим	Ученикот: - да ги разликува интересот и заемното влијание помеѓу литературата и социолошката компонента; да ги разликува идејните движења во литературата и литературните струи; - да ги разликува периодите на турската литература; - да ги идентификува општите карактеристики на турската литература во 19 век; - да се запознае со карактеристики на прозата и со претставниците од овој период.	- Вежби во кои при обработка на содржините треба да се имаат предвид овие елементи. - примери од проза и поезија; - извадоци од делото.	Со историја на литературата, теорија на литературата, ликовните уметности, музичката уметност и со историјата на религијата, со светската литература. Со општата историја и историја на филозофијата.

- Светска литература во 19 век - Виктор Иго - Л. Толстој - Р. Тагоре	- да се запознае со карактеристиките на прозата и со претставниците од 19 век во светската литература; - да ги усвои најважните податоци за животот и и за делото на Виктор Иго и за основните белези на француската литература; ги знае и другите претставници на францускиот романтизам ... и др.; - да ги усвои најважните податоци за животот и за делото на Л. Н. Толстој; да ги усвои белезите на реализмот во руската литература; да ги усвои белезите на реализмот во руската книжевност; ги знае другите преставници од реализмот во руската книжевност; - да ги усвои најважните податоци за животот и делото на Тагоре; да ги усвои белезите во неговото творештво, за неговото сфаќање за убавите нешта, за детската лубов, за едноставноста и за постоењето на Господ и за филозофските елементи во неговото творештво;	- примери од светската книжевност од овој период. - текстови и визуелен материјал како илустра-ција за творештвото на Виктор Иго; - текстови и визуелен материјал како илустра-ција на творештвото на Толстој; текстови од другите претставници од руската книжевност од овој период; - текстови од творештвото на Р. Тагоре;	Со историјата, историјата на религијата и музичката уметност.

- Стендал	- да ги усвои најважните податоци за животот и делото на Стендал; да ги усвои белезите во неговото творештво; да ги усвои белезите на реализмот;	- извадоци од романот Црвено и црно.	
- Чарлс Дикенс	- да ги усвои најважните податоци за животот и делото на Чарлс Дикенс; да ги усвои белезите на неговото творештво и реализмот во ноговите дела; ги знае претставниците од англиската книжевност во овој период;	- текстови од неговото творештво и примери од другите претставници од овој период;	
- Пол Вернер	- да ги знае основните белези на француската литература; знае за основните карактеристики на семболизмот и за претставниците на француската литература.	- текстови од неговото творештво и примери од другите претставници од овој период;	
РАЗВОЈОТ НА ТУРСКАТА ЛИТЕРАТУРА ПОД ВЛИЈАНИЕТО НА ЗАПАДНАТА ЦИВИЛИЗАЦИЈА **ПЕРИОД НА ТАНЗИМАТОТ ВО ТУРСКАТА ЛИТЕРАТУРА -1**	- да знае за општите карактеристики на овој период; глобално за општесвено-политичките промени и влијанието на литературата воопшто во овој период;	- текстови од овој период;	Историја на литературата и јазикот, историја на религијата, теорија на литературата, историја на уметноста, историја на филозофијата.

ОДВОЈУВАЊЕ ОД КЛАСИЧНАТА (ДИВАН) ЛИТЕРАТУРА *Избор од прозата на:* - Шинаси	за литературнот јазик, за литературните видови, за темите, за тоа дека видовите на поезијата се продолжение од класичната турска поезија и др. - да знае за животот и делото на Шинаси; да го разликува литературниот вид статија;	- презентирање примери од статиите;	Историја, историја на религијата и музичка уметност.
- Намик Кемал *Избор од поезијата на:*	- да знае за животот и делото на Н. Кемал; да знае дека покрај поезијата пишувал и прозни дела и е познат како личност кој прв напишал роман; ги разликува елементите на традиционалниот расказ наречен меддах со сегашниот расказ;	- текстови од прозните дела и исечоци од романот Интибах (Будење);	
- Зија Паша	- да знае за животот и делото на З. Паша; да ги разликува песимистичките елементи во неговата поезија; влијанието на диванската литература, а особено влијанието на Наби врз Зија Паша;	- примери од поезијата;	
- Намик Кемал	- да знае за поетот наречен како татковински и слободарски поет.	- примери од поезијата (од касиде -анг. еулогs);	
ПЕРИОД НА ТАНЗИМАТОТ ВО ТУРСКАТА ЛИТЕРАТУРА -2	- Глобално да знае за општествено-политичката состојба и нејзиното влијание на литературата воопшто; општите прилики на литературата во	- текстови од овој период;	Историјата и теоријата на литературата

Прозни дела:	овој период (пишување со чист литера-турен јазик, напуштање на принципот од необраќање кон народот, напуштање на политичките и социјалните теми на сметка на индивидуалните чувства, нови прозни видови, обработување на темите како што се смртта во поезијата, лубовта, природата и др.;		
- А. Х. Тархан *Неутрални личности од овој период*	- да знае за животот и делото на А.Х.Тархан; да знае за римата, видовите на поезијата на Тархани за новините што има внесено во неговите дела;	- обработка на песната "макбер" (Гроб)и други пример;	
- А. М. Ефенди	- да знае за животот и да делото; покрај јазикот да ги препознава и социјалните елементи и трагите на меддахот во неговите дела;	- читање и анализирање на дел од романот на А. Митхат Ефенди;	
- Муаллим Наџи	- да знае за животот и делото на М. Наџи; да го разликува литературниот вид "литератур-на критика" од другите литературнни видови.	- пример од литературната критика од М.Наџи;	
- А. Вефик Паша	- да знае за животот и делото на А. В. Паша; да знае за творештвото од областа на турскиот јазик, историјата и од театарот како и за влијанието на молиер во неговите дела;	- текстови од драмата на А. В. Паша и читање во улоги;	

ЕДЕБИЈАТИ ЏЕДИДЕ *Литературни здруженија:* -Здружението "Едебијати Џедиде (Сервети Фунун) *Избор од поезијата на:*	- да знае за местото и улогата на здружението на здружението "Едебијати Џедиде (Сервети Фунун); јазикот кој се применувал во ова здружение, за тоа дека турската литература треба целосно да потпадне под западната култура; за новинте во поезијата и др.;	- примери од претставни-ците на коиприпаѓаат на ова здружение;	- Општа историја и историја на филозофијата.
- Тевфик Фикрет *Избор од прозата на:*	- да знае за животот и делото на Т. Фикрет; да ги препознава белезите на "мустезат"	- анализа на примери од творештвото на Т.Фикрет	
- Х. Зија Ушаклигил	- да знае за делото и животот на Х.З. Ушаклигил	- текстови (читање и анали-зирање на делови од прозните дела на Х. Ушаклигил.	
- Мехмет Рауф	- да знае за животот и делото на М. Рауф; да ги идентификува психолошките елементи во неговите дела;	- извадок од романот;	
Неутрални личности од овој период - Ахмет Расим	- да знае за животот и делото на Ахмет Расим;	- примери од анегдотите.	

*Здружението **Феџри Ати***	- да знае за општите податоци за здружението **Феџри Ати** и **Основачкото комунике** што било објавено во списанието "Сервети Фунун";	- да се прочита **Основачкото комунике** на здружението	
- Ахмет Хашим	- да знае за животот и делото на А. Хашим; да може да ги идентификува симболистичките и импресионистичките елементи и описот во неговата поезија;	- анализа на песни од делата **Гол Саатлери** и **Пијале;**	Со историјата и внатрешна корелација-со историјата на литературата и со теорија на литературата.
НАЦИОНАЛНА ЛИТЕРАТУРА *Избор од поезијата на:*	- ги знае за општите податоци на движењето на националната литература	- примери од овој период; аудио и визуелни материјали;	
- Мехмет Емин Јурдакул	- да знае за животот и делото на М. Е. Јурдакул; да го разликува јазикот и специфичностите на видовите на метриката (прифаќањето на слоговата метрика);	- примери од поезијата;	
Избор од прозата на: - Омер Сејфеттин	- да знае за животот и делото на Омер Сејфеттин; да го знае местото во Турската литература по напишаните раскази.	- примери од расказите.	

Независни претставници на овој период			
- Мехмет Акиф Ерсој	- да знае за животот и за делото на М.А.Ерсој;	- примери од стихозбирката **Сафахат**.	Историја, историја на литературата, историја на уметноста, историја на филозофијата и музичка уметност.
- Јахја Ќемал Бејатли	- да знае за животот и делото на Ј. Ќ. Бејатли; да ги знае елементите на отоманската култура и интересот кон историјата во неговите дела.	- примери од поезијата и прозата; аудио-визуелни материјали	
ПЕРИОД НА НАЦИОНАЛНИОТ ОТПОР	- да знае за општите податоци на литературата во овој период;	- примери од овој период	Историја, историја на уметноста, внатрешна корелација со историјата на литератур (врски со античката литература трагедијата).
Избор од поезијата на: -Халит Нусрет Зорлутуна *Избор од прозата на:*	- да знае за животот и делото на Х. Н. Зорлутуна;	- примери од прозата	
- Рушен Ешреф Унајдин	- да знае за животот и делото на Рушен Ешреф Унајдин.	- примери од поезијата, интервјуа и спомените на Р. Е Унајдин	
ЛЕКТИРА 1. Хликарнас Баликчиси: **Добарден Средозомно Море** 2. Шинаси: **Женидбата на поетот** 3. Џахит Кулеби: Избор од поезијата 4. Орхан Вели Каник: Избор од поезијата	- Во текот на учебната година да се обработуваат најмалку седум (7) дела од лектирниот список.	- Да се настојува да се обработуваат дела од различни литературни жанрови.	Со историјата, со ликовната уметност

5. Омер Сејфеттин: **Високите петици** 6. Орхан Кемал: **Тепачка за леб** 7. Блаже Конески: **Везилка** 8. Чарлс Дикенс: **Оливер Твист** 9. Александар Дума: **Девојката со камелии** 10. Евлија Челебија: делови од **Сејахатнаме** (Патописот) 11. Избор 12. Избор			Со историјата, историја на уметноста и теорија на уметноста и др.

4.2. Наставни методи и активности на учење

Образовната технологија што се препорачува се базира на претпоставката дека турскиот јазик како наставен предмет се изучува на сите нивоа во нашиот образовен систем.

Наставникот треба да применува функционални методи на учење со особен акцент на активностите на учениците, коишто се базираат на нивниот интерес со цел да се создаде погодна клима за учење.

Да им се овозможи на учениците колку што е можно повеќе да го користат турскиот јазик и неговите изразни средства заради правилно и точно применување во непосредната комуникација.

Важно е постепено да се оди од функционално кон систематско ниво со цел да се развива мотивацијата на учениците со практична примена на литературниот турски јазик.

Основни наставни методи

Како основни методи што можат да се користат во наставата по турски јазик и литература со комуникации се методите што се заеднички за повеќето предмети, а тоа се: демонстрација, дискусија, решавање проблеми, самостојна работа на учениците на проекти. Покрај овие основни методи не значи дека во процесот на учење не можат да најдат место и другите методи како што се: природната метода, тивкиот начин, аудио-лингвалната метода итн.

Активности на ученикот

Зависно од применетите методи во процесот на учењето активностите на ученикот се сведуваат на: слушање, прибележување, повторување, вежбање, читање, откривање односи и законитости, самостојно учење, проверување. применување, работа во двојки и групи (игри по улоги, комуникативни игри), изработување домашни задачи, дискутирање, опишување, раскажување итн.

Активности на наставникот

Активностите на наставникот се сведуваат, главно, на зборување, читање, дискутирање, давање упатства, пишување на табла, демонстрирање, објаснување, оценување задачи, поставување прашање, организирање работа во двојки и групи, правење забелешки, мотивирање, иновирање итн.

4.3. Организација и реализација на наставата

Според зацртаните цели на наставниот предмет, наставата се реализира во специјализирани училници, во две полугодија со определен неделен фонд на часови. Домашната работа се реализира дома и во училиште.

4.4. Наставни средства и помагала

Заради поефикасно постигнување на целите на наставниот предмет **турски јазик и литература со комуникации,** се применуваат разни наставни средства и помагала како:
- прирачник по литература за III година;

- учебници по граматика со комуникација за III година;
- учебник за теорија и литература за III година;
- прирачник за учениците.

4.4.1. Додатна литература за наставникот:

- прирачник за наставникот;
- примероци од учебници-книги, литература за лична употреба;
- претплата преку училиштето на стручни списанија / весници;
- примероци од каталози на материјали за учење методика по јазик и литература;
- фотокопир и др.

4.4.2. Опременост на наставните простории

За предметот турски јазик и литература со комуникации во средните стручни училишта се препорачуваат следните учлнички средства:

- вообичаен инвентар; клупи, столчиња, табла;
- графоскоп (може заеднички за повеќе предмети);
- пристап до Интернет (може и во просторијата со компјутери);
- касетофон и видео / ТВ (може заеднички).

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Постигањата на учениците се следат перманентно преку усно проверување и преку писмено проверување со тестови на знаења по секоја завршена тематска целина. Исто така, на крајот на полугодието и наставната година се изработуваат тестови на знаења. Доколку ученикот не го исполни основниот критериум на потребните знаења, наведени во тестовите за тематските целини или за целокупниот наставен материјал, се упатува на поправен испит.

MAKEDONYA EĞİTİM VE BİLİM BAKANLIĞI
EĞİTİMİ İLERLETME BÜROSU

REFORM EDİLMİŞ LİSE ÖĞRETİMİ İÇİN

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

ÖĞRETİM PROGRAMI

SINIF III

Üsküp, Mayis 2003

1. TANITICI BİLGİLER

1.1. Öğretim Dersinin Adı: TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
1.2. Orta Okulun Türü: L İ S E
1.3. Öğretim Dersinin Okutulduğu Sınıf (Dönemi): Sınıf Üç (III)
1.4. Öğretim Dersinin Ders Fonu (Saatleri)
1.4.1. Haftalık Ders Fonu: 4 Ders
1.4.2. Yıllık Ders Fonu (Öğretim Miktarı): 144 Ders
1.5. Öğretim Dersin Konumu: Zorunlu Ders

2. ÖĞRETİM PROGRAMIN AMAÇLARI

2.1. Genel amaçlar

- Türk Dili ve Edebiyatı eğitim programının temel amacı, öğrencilerin: Edebiyat, dilbilgisi ve kompozisyon öğretim ve eğitim süreci içinde Makedonya Cumhuriyeti Anayasası ile Milli Eğitim ve Bilim Bakanlığı kanun ve hükümler doğrultusunda, Türk edebî dilini kullanabilmek;Türk ve Dünya Edebiyatının temel özelliklerini kavrayabilmek; millî ve manevi değerlerine sahip, hoşgörülü, yurt ve dünya meseleleri karşısında düşünce üretebilen, eleştiri yapabilen, demokratik görüşlü bir vatandaş olarak kendi kendini yetiştirebilmektir;
- Programın öğrencilere olan yardımı:
- Türk dili ve edebiyatı kural ve kaideleri yanısıra onun işlevsel üsluplarını kavrayıp kullanabilmek;
- Edebiyat, kültür ve bilimde en iyi iletişim aracı olarak dilin fonksiyonlarını anlayabilmek ve kullanabilmek;
- Kendi bilgi, his, tutum, duygu ve düşünceleri kendi başına doğru ve düzgün ifade edebilmek;
- Türk edebî dili kurallarını her türlü ifadelerde özen gösterip ve onu kullanabilme alışkanlığını yaratabilmek ve başkalarında da var olan hataları düzeltebilmek;
- Türk edebî dilinin, Türk milli kimliğinin temel unsurlarından biri olduğu bilincini gösterip pekiştirebilmek;

- Türk ve Dünya edebî eserlerini okurken, onları daha iyi anlayabilmesi için edebiyat kuramı ile edebiyat tarihinden olan (terim, kuramlar) ve metodolojik bilgileri kavrayabilmek;
- Kendi dil, edebî ve genel ifade bilgi, beceri ve yeteneklerini, medyayı (tiyatro, film, basın ve elektronik medya) kavrayabilme, anlayabilme ve bunları eleştirisel gözü ile kullanabilmek;
- Duygusal ve entelektüel yetenek ve becerilerini (duygusal olgunluk,entelektüel olgunluk) geliştirebilmek;

Toplum tarafından kabul bulan davranışlar (sosyal olgunluk) kavramak ve geliştirebilmek.

2.2. Özel amaçlar

- Makedonya Cumhuriyetindeki Türk halkının vazgeçilmez temel unsurlarının başında gelen Türk dilini, özelliklerini bozmadan ve aşırılığa kaçmadan, edebiyatımızın seçkin eserlerini okutarak öğretmek;

- Dilin millet hayatındaki yerini iyice belirterek, köklü kurallar kazanmış bir dilin eğitim ve öğretimdeki yerini kavratmak;

- Öğrencilere dinlediklerini, okuduklarını, incelik ve derinlikleriyle kavratmak;onların duyduklarını, gördüklerini, düşündüklerini ve anladıklarını söz veya yazı ile plânlı, etkili ve akıcı bir şekilde ifade etme kabiliyetlerini geliştirmek;

- Okumanın vazgeçilmez bir ihtiyaç ve zevk olduğunu benimsetmek ve okuma alışkanlığı kazandırmak;

- Türk dilini kurallı, zengin, üretken ve tarihî geçmişinde çeşitli şekil ve türlerde üstün seviyeli eserler veren köklü bir dil ailesinden geldiği şuurunu yerleştirmek;bugün de Türk dili dünya çapında eserler verilmekte olduğunu göstermek;

- Yazarken ve konuşurken Türkçe'nin imlâsını, telâffuzuna ve estetik inceliklerine özen gösterilmesinin benimseterek yaygınlaştırılmasını sağlamak;

- Ortak millî kültür değerleri taşıyan eserlerden faydalanmak suretiyle Türk toplumunun temel hükümlerini öğretip benimsetmek;

- Sınıf ve yaş seviyelerine göre dinleme, okuma ve yazma faaliyetleri sırasında Türk dilinin imkânlarını öğrenme, kullanma ve bu yolla bilgi edinme, kavrama, analiz ve sentez yapabilme alışkanlığı kazandırmak;

- Sözlü ve yazılı olarak metin tahlili ve yeni metinler meydana getirme faaliyetleri sırasında, kültürümüzün inanç, bilgi ve zevk incelikçerine ait birikimi tanıtarak benimsetmek.

Bu amaca dayanarak, Türk Dili ve Edebiyatının kazandırması gereken bilgi ve beceriler şöyle sıralanabilir:

- Hergünkü hayatta, akademi vb. düzeyde doğru iletişim kurabilmek (konuşabilmek); Türk edebî dilini doğru kullanabilmek;
- Hergünkü iletişiminde, mesleğinde sözlü ve yazılı olarak Türk edebî dilinin kurallarını kullanabilmek;

• Edebî değerlerin kavratılmasındaki amaç, hergünkü hayatta, meslekî hayatında olduğu gibi demokratik bir yurttaş olmasında özel yeteneklerini geliştirmektir.

Öğretim Programının Genel Öğretim Amaçlarına Olan Katkısı

• Öğrencilerin hergünkü hayatta, akademi ve genel teknik bakımındanTürk dili üzerinde iletişim kurabilme yeteneğiyle genel öğretim amaçlarının gerçekleşmesinde katkıda bulunacaktır.

Bu amaçlara katkıda bulunacak başlıca ödevler şunlardır:

• Sözlü ve yazılı anlatım (ifade) yoluyla öğrencilere, Türkçeyi algılamayı, kavramayı ve daha iyi kullanabilmeyi sağlamak;

• Öğrenciler, yüksek öğrenim enstitülerinde meslekî ve bilimsel eğitim için hazırlanabilmek;

• Öğrenciler, Türk Edebiyatı yanısıra, diğer edebiyatları da tanıyabilmek ve böylelikle kültürler arası alışverişinde yardımcı olabilmektir.

2.3. Meslekî Yeteneğin İlerletilmesindeki Eğitim Programının Katkısı

Meslekî alanında Türkçe iletişim yeteneğinin ilerletilmesiyle öğrencinin, meslekî ödevlerin gerçekleşmesindeki katkısı daha verimli olabilmektir.

Bu amacın başlıca katkıları şunlardır:

• Öğrenciler, kendi mesleği ile ilgili her türlü kaynakları (broşürler, bültenler, sözlükler, talimatnameler, yardımcı kitaplar vb.) kullanabilme becerisini kazanabilmek;

• Öğrenciler, iletişim yoluyla teori ile pratik arasındaki bağın önemini kavrayabilmek;

• Öğrenciler, öğretim sistemi dahilinde (ki bu giderek interdesipliner haline gelmekte) bilgi toplayabilme ve okuyabilmeleri için şart olan Türk Dili ve Edebiyatının iyi kavratılması gerekmektedir.

2.4. Bireysel (Ferdî) Gelişmedeki Öğretim Programının Katkısı

Öğrenci, meslekî hayatında ve yurttaş olarak bireysel yeteneklerinin geliştirilmesiyle, yurdun kalkınmasındaki ödevlerin gerçekleşmesindeki katkısı olabilecektir.

Bu özel amacın somut katkıları şunlardır:

- Öğrenci, Türkçeyi kavramakla her türlü kaynaklardan yararlanabilmekte;
- Türk Dilini kavrama süreci esnasında öngörülen metodolojiyi kullanırken : problem çözebilme, işbirliği, yeteneği, sorumluluk, ortama uyum sağlama ve tasarımcılık ... gibi genel ve şahsi beceriler de gelişecektir.
- Öğrenciler, demokratik toplumun bir yurttaşı olarak önemli olan anlama ve duyusal davranışların daha dengeli olarak geliştirecektir.

2.5. Öğretm Programının Özel Amaçları

Okuma yılı sonunda öğrencilein değerlendirildiklerine göre, Türk Dili ve Edebiyatının eğitim özel amaçları şunlardır:

- Öğrencilere kompozisyon (iletişim) ile dil ve edebiyat malzemesinin kavratılması;
- Öğrenciler, yeterince kelime dağarcığını zenginleştirip kendi edebî anadili ile konuşabilmeli ve başkaları tarafından anlaşabilmeli;
- Genel ve meslekî yönünden dil ve edebiyat alanlarında belli bilgileri bulabilmeleri için yeteneklendirilmesi;
- Öğrenciler, karşı tarafın anlaması gereken mesajı sözlü ve yazılı olarak aktarabilmeli; Türk ve Dünya (çeviri) edebiyatının değerlerini kavrayabilmelidir.

3. ZORUNLU ÖNBİLGİLER

Öğrenciler, ilkokulu bitirdikten sonra, ortaokula doğrudan kayıt (kayıt imtihanı olmadığı için) oldukları için, okula başlarken şu bilgi ve becerileri edindikleri varsayılmaktadır:

- Türkçe dersinin malzemesi ile ilgili bilgi ve becerilerinin olması, Türk ve dünya edebiyatını iyi tanıyabilmeli.
- Anlatmak istediğini iyi ifade edebilme konusunda yeterli kelime dağarcığı zengin olmalı ve dilbilgisi unsurlarını (kurallarını) tanıyabilmeli.
- Kompozisyon, dilbilgisi ve edebiyat alanlarından verilen metin ve her türlü kaynaklardan gereken bilgi ve unsurları bulabilmelidir.

4. ÖĞRETİM SÜRECİ

4.1. Öğretilmesi Gereken Konuların Şematik Yapsı

K O M P O Z İ S Y O N (36 Ders)			
Konular	Özel Amaçlar	Didaktik Yönerge	Bağıntı
SÖZLÜ VE YAZILI İFADE	- Başkalarıyla ilişki kurmadaki davranışlar - Güzel ifade sahiplerinin itibarlı oluş sebeplerini kavramak.	- Kendine saygılı davranabilmek; - Muhataba saygı olabilmek; Kendi içinde ve ilişkilerde dengeli olabilmek. - Yakın çevreden güzel ifade eden kişileri gösterip, mümkünse onlarla sohbet etmeli.	Diğer dillerle ve bu dillerin sesbilgisi (fonetik), Şekilbilgisi (morfoloji), Cümle bilgisi (sentaks ve Kelime bilimi (leksikoloji); Edebiyat kuramı; Dil tasrihi vb. bilgi dallarıyla olan bağıntısını vurgulamak.
DİNLEME	- Dinlerken not alabilmek; Dinleneni değerlendirmek; Dinleneni eleştirebilmek; Dinlenilenlerden seçmeler yapabilmek; Dinleme sırasında seçilenleri söz ve yazıda kullanabilmek.	- Dinlemenin önemi ve özelliklerini öğrenebilmek için sözlü alıştırmalar uygulayabilmeli.	
KONUŞMA	- Şive ve ağız kavramları kavrayabilmek; Yazı dili (kültür dili nedir ?) ne olduğumu anlayabilmek; Yazı dilinin (kültür dilinin) bütünleştirici gücü kavrayabilmek; Sanatta, edebiyatta ve ilmi çalışmalarda yazı (kültür) dilinin yeri ve önemi	- Sözlü alıştırmalar uygulayabilmeli.	

	anlayabilmek; Yazı dili (kültür dili) ile yapılan hazırlıklı ve hazırlıksız konuşmalar: Değişik konularda günlük konuşmalar; Toplumu birinci dereceden ilgilendiren konularda fikrî konuşmalar; Dramatiyasyon çalışmaları; Şiir ezberleme ve okuma vb. konuşmaları ilerletebilmek.		
OKUMA - Araştırmaya Yönelik Okuma	- Araştırmaya yönelik okuma: Okunurken not alma; Okunurken fişleme; Metindeki hayal unsurları; Metindeki duygu unsurları; Metindeki düşünce unsurları; Metindeki olay unsurları	- Okuma alıştırmaları düzenlenip, okumayı geliştirebilmeli.	
- Metindeki Zaman, Mekân, Mantık ve Bilgi Bağlantıları	- Metindeki zaman, mekân, mantık ve bilgi bağlantıları gibi unsurların önem ve ilişkilerini kavrayabilmek.	- Sözlü alıştırmalar.	
Hikâye Etme, Tasvir, Açıklama, İlmi, Fikrî İfadelerin Özellikleri	- Hikâye etme, tasvir, açıklama, ilmi, fikrî ifadelerin özelliklerini kavrayabilmek.	- Sözlü alıştırmalar.	
- Metinde Plân	- Metinde plân: Olay ağırlıklı plân; Duygu ağırlıklı plân ve Düşünce ağırlıklı plânları ayırt edebilmeli;	- Sözlü alıştırmalar.	

- Metnin Türü Metnin Çeşitli Yönler- den Yorumlanması	- Metnin türü: Türün tespiti ve diğer türlerden farkının ne olduğunu anlayabilmek. - Metnin çeşitli yönlerden yorumlanmasını kavrayabilmek; - Gerçek kişi, olay ve durumlarla, metindeki kişi, olay ve durumlar arasında paralellik ve zıtlıklar kurabilmek.	- Sözlü alıştırmalar. - Sözlü alıştırmalar. - Sözlü alıştırmalar.	
YAZMA - Plânlı Yazma	- Plânlı yazma çalışmalarında: Kısa hikâye yazabilmek; Ana çizgileriyle konusu belirlenen kısa hikâye yazabilmek; Bir olay zincirinin ilk parçaları verilerek kısa hikâye yazabilmek; Bütünüyle kendisine bırakılarak kısa hikâye yazabilmek;	- Plânlı yazma çalışmaları uygulayabilmek	
- Fikrî Yazılar - Yazıların İncelenmesi	- Kısa fikrî yazılar oluşturabilmek (Fıkra yazma; Makale yazma ve Deneme yazma). - Yazıların İncelenmesi: Plân yönünden; Dil bilgisi yönünden; İmlâ yönünden; Noktalama yönünden ve Birikimlerden yararlanma yönünden inceleyebilmek.	- Kısa metin yazma çalışmaları. - Sözlü ve yazılı alıştırmalar.	

YAZILI YOKLAMA	- Bir yıl esnasenda dört (4) yazılı yoklama uygulanmalıdır.	-Yazılı yoklamalarda işlenilen konulardaki unsurları yazıda da uygulayabilmeli.	

D İ L B İ L G İ S İ (36 Ders)			
Konular	Özel Amaçlar	Didaktik Yönerge	Bağıntı
DİLİN MAHİYETİ - Türkçe'nin Dünya Dilleri Arasındaki Yeri ve Konuşulduğu Yerler	- Türkçe'nin dünya dilleri arasındaki yeri ve konuşulduğu yerleri saptayabilmek.	- Sözlü alıştırmalar, coğrafya haritası, tarih vb.	Diğer dillerle ve bu dillerin sesbilgisi (fonetik), Şekilbilgisi (morfoloji), Cümle bilgisi (sentaks ve Kelime bilimi (leksikoloji); Edebiyat kuramı; Dil tasrihi vb. bilgi dallarıyla olan bağıntısını vurgulamak.
- Konuşma Dilinin Çeşitli Yönleri	- Konuşma dilinin çeşitli yönleri: Ağız, şive ve lehçerini kavrayabilmek.		
- Yazı Dili (Kültür dili)	- Yazı Dilininin ne olduğunu ayırt edebilmek.		
KELİME GRUPLARI VE CÜMLE - Cümle Öğelerinin Yapısında Bulunan Başlıca Kelime Grupları	- Cümle öğelerinin yapısında bulunan başlıca kelime gruplarından: İsim tamlaması; Sıfat tamlaması; Tekrar grubu; Aitlik grubu; Edat grubu; Birleşik fiil; İsim - fiil grubu; Sıfat - fiil grubu; Zarf - fiil grubu; Ünvan grubu; Sayı grubu; Ünlem grubu; Bağlama grubu ve Kısaltma grublarını kavramak.	- Cümle tahlilleri.	

- Cümleyi Meydana Getiren Unsurlar	- Cümleyi meydana getiren unsurlar: Yüklem, özne, nesne, zarf, yer tamlayıcısı, cümle dışı unsurları kavrayabilmek.	- Cümle içinde, cümle unsurlarının tanıyabilme, bulabilme ve uygulamaları.	
CÜMLE ÇÖZÜMLENMESİ (TAHLİLİ) İMLÂ VE NOKTALAMA İŞARETLERİ	- Cümleleri çözümleyebilmek. - Türkçenin imlâsını ve noktalama işaretlerini doğru kullanabilmek.	- Cümle çözümleme alıştırmaları - Uygulanan her türlü yazılı alıştırma ve uygulamalarda (basın, değişik ders kitaplarında, lektür kitaplarında)ç imlâ ve noktalama işaretlerinin doğru kullanılıp kullanılmadığını göstermek; Bilerek yapılmış noksan / hatalı metinler, noktalama işaretleri yazılmayan ve büyük harflerin yazılmama … gibi) örnekler uygulanmalıdır.	

E D E B İ Y A T V E L E K T Ü R (72)			
Konular	Özel Amaçlar	Didaktik Yönerge	Bağıntı
EDEBİYATIN VARLIĞI VE AMACI	- Edebiyatla sosyal yapı arasındaki ilgi ve etkileşimi sezebilmek; Edebiyatla fikir akımları arasındaki ilişkiler ve edebi akımları ayırt edebilmek;	- Edebiyat konularını işlerken gözönünde bulundurulması greken unsurlardır.	- Edebiyat tarihi ile edebiyat kuramı; resim müzik sanatı ve din tarihi; Dünya edebiyatı ve müzik sanatı.
XIX Yüzyıl Türk Edebiyatı	- XIX Yüyzıl Türk Edebiyatının genel özel-liklerini kavramak ve eserlerini tanıyabilmek;	- Manzum ve mensur eserlerden örnekler verilmeli.	- Tarih ve felsefe tarihi.
Manzum Eserler:	- XIX Yüyzıl Türk Edebiyatının manzum eserlerinin (Gazel, şarkı,genel, mesnevi, koşma ve diğer nazım şekilleri) özelliklerini kavramak;	- Yenişehirli Avni (Gazel),Ende- runlu Vasıf (Şarkı),Keçecizâde İzzet Molla (Mesnevi) Mihnet-i Keşan'dan), Dadaloğlu, Seyrani, Bayburtlu Zihni, Erzurumlu Emrah' tan nazım örnekleri.	
Mensur Eserler: Mütercim Asim	- Bu dönemin mensur eserlerinin özelliklerini tanıyabilmek ve Divan Edebiyatının ilk mensur eserleriyle kıyaslayabilmek.	- Mütercim Asim'de **Tarih** eserinden örnekler verilmeli	- Tarih, din tarihi.
XIX Yüzyılda Dünya Edebiyatı	- XIX Yüzyılda Dünya Edebiyatının genel özelliklerini, temsilcilerini ve eserlerini tanıyabilmek.	- Dünya edebiyatından örnekler işlenilmeli.	- Edebiyat tarihi, edebî bilgiler.

- Victor Hugo	- Viktor Hügo'nun hayatı ve eserlerinde romantizm akımının özelliklerini saptayabilmek, Fransız edebiyatını ve bu dönemin temsilcilerini tanıyabilmek.	- Viktor Hügo'nun roman ve tiyatro eserlerinden seçmeler seçilerek ncelenmeli.	
- L.Tolstoy	- Tolstoy'un hayatı ve eserlerini tanıyabilmek; Eserlerinde gerçekçilik akımının özelliklerini ve bu dönem Rus edebiyatının tanınınmış şahsiyetlerini tanıyabilmek.	- Tolstoy'un romanlarından bölümler okutulup araştırılmalı.	
- Rabindrnath Tagore	- R. Tagore'nin hayatı ve eserlerini tanıyabilmek; Şiir ve nesirlerindeki güzellik anlayışı, çocuk sevgisi, sadelik, Tanrı'nın varlığı ve felsefî unsurlarını sezebilmek.	- Şiir ve nesirlerinden örneker.	
- Stendhal	- Stendal'ın hayatı ve eserlerini tanıyabilmek; Eserlerinde gerçekçilik unsurları sezebilmek; Fransız edebiyatının diğer tanınmış temsilcilerini tanıyabilmek.	- Stendal'ın **Kızıl ile Kara** adlı romınından bir bölüm okutulup incelenmeli.	
	- Charles Dickens'in hayatı ve eserlerini tanıyabilmek; Eserlerinde o zamanın İngiliz		

- Charles Dickens	toplumunun hayatını yansıtan eserlerindeki gerçekçilik özelliklerini sezebilmek; Bu dönem İngiliz edebiyatının diğer tanınmış temsilcilerini tanıyabilmek.	- Charles Dickens'in **David Copperfield** (David Koperfild) adlı romanından bölüm incelenmeli.	
- Paul Verlaine	- Paul Verlaine'in hayatı ve eserlerini tanıyabilmek. Eserlerinde sembolist unsurlarını sezebilmek. Bu akımın başlıca temsilcilerini tanıyabilmek.	- Paul Verlaine'in şiirlerinden örnekler seçilip incelenmeli.	
BATI ETKİSİNDE GELİŞEN TÜRK EDEBİYATI TANZİMAT DEVRİ TÜRK EDEBİYATI - I KLÂSİK EDEBİYATTAN (DİVAN EDEBİYATI) AYRILMA DÖNMEMİ	- Klasik edebiyatınını (Divan Edebiyatınan) tan ayrılma döneminin genel özelliklerini kavrayabilmek; - Bu dönemde siyasi, sosyal ve edbî yapılanmadaki değişiklikler; yazılan edebî eserlerin dilini, yeni edebî türlerini , konular, basımın yeri, şiirlerde şekilden çok temalardaki değişikliği, nazım türlerinin klasik Türk şiirinin devamı olduğunu anlayabilmek, özelliklerini kavrayabilmek.	- Bu döneme ait manzum ve mensur eserlerden örnekler verilmeli.	- Dil ve edebiyat tarihi; Din tarihi; Edebiyat kuramı; Sanat tarihi ve felsefe tarihi.

Manzum Eserler: - Ziya Paşa	- Ziya Paşa'nı hayatı ve sanatını kavramak. Eserlerinde sosyal bunalımların ve sosyal çöküşün sebep olduğu karamsarlık duygularını ifade eden unsurları sezebilmek. - Divan Edebiyatının ve özellikle Ziya Paşa üzerindeki etkisini kavramak;	- Gazellerinden örnekler.	
- Namık Kemal	- Namık Kemal'in hayatı ve eserlerini incelemek; şiirlerindeki vatan (vatanseverlik, yurtseverlik)teması işleyen unsurlarnı kavramak.	- Namık Kemal'in kasidelerinden örnekler incelenmeli.	
Mensur Eserler - Şinasi	- Şinasi'nin hayatı ve sanatını kavramak; Edebî türlerinden **makaleyi** ayırt edebilmek.	- Şinasi'nin makalelerinden bölümler incelenmeli.	
- Namık Kemal	- Namık Kemal'in nesir alanında yaptığı yenilikleri incelemek; Türk edebiyatına **roman** türünün girmesi ve geleneksel hikâyelerimizden meddah ile kıyaslamak.	- Namık Kemal'in **İntibah** romanından alıntı alınıp incelenmeli.	
TANZİMAT DEVRİ TÜRK EDEBİYATI II	- Bu dönemin sosyal ve siyasî ilişkilerini ve edebiyata olan etkilerini kavramak; Bu dönemin genel özeliklerini (sade dille yazma, halka hitap etmeme prensibinden	- Dönemin tanınmış eserlerinden örnekler verilmeli.	- Tarih, din tarihi ve sanat tarihi.

	uzaklaşma), siyasi ve sosyal konuları yerine ferdi duyguların ağır basması, nazım şekillerin yenileşmesi, şiirde ölüm, aşk ve tabiyat gibi ferdi temaların işlenmesi ve diğer özellikleri inceleyip kavramak.		
Manzum Eserler: - Abdülhak Hamit Tarhan	- Abdülhak Hamit Tarhan'ın hayatı, sanatını ve şiirindeki kafiye düzenini, nazım şekillerindeki denemeler - yenilkleri kavrayabilmek.	- Abdülhak Hamit Tarhan'ın Makber adlı şiirinin incelenmesi.	
Dönemin Bağımsız İsimleri: *Mensur Eserler:* - Ahmet Mithat Efendi	- Hayatı ve eserlerini tanıyabilmek; Eserlerinde dil, sosyal unsurları ve romanlarındaki meddah unsurların izlerini tanıyabilmek.	- Ahmet Mithat Efendi'nin romanından örnek verilmeli.	
- Muallim Naci	- Hayatı ve eserlerini tanıyabilmek; Edebî türü olan tenkidi tanıyabilmek.	- Muallim Naci'nin edebî tenkidlerinden örnekler.	
- Ahmet Vefik Paşa	- Ahmet vefik Paşa'nın Türk dili ve tarihi ve tiyatro alanındaki çalışmaları ve Moliere (Molyer) 'in etkisini kavrayabilmek.	- Ahmet Vefik Paşa'dan tiyatro eserlerinden bölümler incelenmli ve röllere göre okunmalı.	
EDEBİYAT-I CEDİDE *Edebiyat Toplulukları:*	- Edebiyat-ı Cedide (Servet-i Fünun) topluluğunun Türk edebiyatındaki yeri ve önemini;	- Edebiyat-ı Cedide (Servet-i Fünun) topluluğunun tanınmış	- Tarih ve edebiyat kuramı.

-Edebiyat-ı Cedide (Servet-i Fünûn) Topluluğu	Bu toplumunun (akımının) kullandığı dil, edebiyatımımızın tamamiyle batılılaşma gereğine inanmaları, şiirlerindeki kullandıkları ferdi konular, nazım şekillerindeki yenilikleri ve nazmın nesre yaklaşma gibi genel özelliklerini kavrayabilmek.	şahsiyet ve eserlerinden örnekleri okutulup incelenmeli.	
Manzum Eserler - Tevfik Fikret	-T. Fikret'in hayatı ve eserlerini tanıyabilmek; **Serbest müstezatı** tanıyabilmek.	- Tevfik Fikret'in şiirlerinden örnekler.	
Mensur Eserler: - Halit Ziya Uşaklıgil	- H.Z. Uşaklıgil'in fayatı ve eserlerini tanıyabilmek.	- Halit Ziya Uşaklıgil'in roman ve hikâyelerinden örnekler verilmeli.	
- Mehmet Rauf	- Mehmet Rauf'un hayatı ve eserlerini tanıyabilmek; eserlerinde psikolojik unsurları bulabilmek.	- Eserlerinden bölümler işlenmeli.	
Dönemin Bağımsız İsimleri	- Bağımsız şair ve yazarların genel özelliklerini kavramak.	- Döneme ait şahsiyet ve eserlerden örnekler verilmeli.	
- Ahmet Rasim	- Ahmet Rasim'inhayatı ve eserlerini tanıyabilmek.	- Ahmet Rasim'den kısa metin örnekler verilmeli.	
	- **Fecr-i Âtî Topluluğu**'nun genel özelliklerini	- Servet-i Fünûn dergisinde	

Fecr-i Âtî Topluluğu - Ahmet Haşim	ve Servet-i Fünun dergisinde yayımlanan **Kuruluş Bildirisi**ni tanıyabilmek. - Ahmet Haşim'in hayatı ve eserlerini tanıyabilmek, eserlerinde sembolizm ve empresyonist sembol ve tasvirleri bulabilmek.	yayımlanan **Kuruluş Bildirisini** tanıyabilmek. - Ahmet Haşim'den şiir örnekleri incelenmeli.	
MİLLÎ EDEBİYAT AKIMI *Manzum Eserler* - Mehmet Emin Yurdakul *Mensur Eserler* - Ömer Seyfeddin	- Milli edebiyat akımının genel özellikleerini (tarih ve milliyetçilikle ilgili arayışların edebiyata yansıması) kavramak; Milliyetçilik düşüncesini yansıtan derneklerini tanıyabilmek. - Mehmet Emin Yurdakul'un hayatı ve eserlerini tanıyabilmek; Eserlerinde kullandığı dil ve nazım şekilleri (hece vezninin benimsenmesi) gibi özellikleri kavrayabilmek. - Ömer Seyfeddin'nin hayatı ve eserlerini tanıyabilmek; Yazdığı hikâyeleriyle Türk edebiyatındaki yerini kavrayabilmek.	- Milli edebiyat akımının mensur ve manzum eserlerinden örnekler verilmeli. - Mehmet Emin Yurdakul'dan manzum örnekleri.	- Tarih ve felsefe tarihi.

Dönemin Bağımsız İsimleri - Mehmet Âkif Ersoy -Yahya Kemal Beyatlı	- Mehmet Âkif Ersoy'un hayatı ve sanatını tanıyabilmek. - Yahya Kemal Beyatlı'nın hayatı ve sanatını tanıyabilmek; Eserlerinde, Osmanlı medeniyetine ve tarihine olan ilgiyi gösteren unsurları kavrayabilmek.	- Ömer Seyfeddin'den hikâyeler okutuup incelenmeli. - Mehmet Âkif Ersoy'un **Safahat** şiir kitabından şiirler işlenmeli. -Yahya Kemal Beyatlı'nın	
MİLLİ MÜCADELE DÖNEMİ EDEBİYATI *Manyum Eserler* -Halide Nusret Zorlutuna	- Milli mücadele dönemi edebiyatının genel özelliklerini tanıyabilmeli. - Halide Nusret Zorlutuna'nın hayatı ve eserlerini tanıyabilmek.	**Kendi Gök Kubbemiz** şiir kitabından şiirle işlenmeli. - Dönemin tanınmış şahsiyet ve eserlerinden örnekler verilmeli.	- Tarih, edebiyat tarihi ve edebiyatkuramı.
Mensur Eserler - Rüşen Eşref Ünaydın	- Rüşen Eşref Ünaydın'nın hayatı ve eserleerini tanıyabilmek;	- Halide Nusret Zorlutuna'nın **Git Bahar** şiirinin okutulması ve incelenmesi. - Rüşen Eşref Ünaydın'nın "**Anafartalar Kumandanı Kemal ile Mülâkat**" dan bölümler okutulup incelenmeli.	

L E KTÜR 1. Halikarnas Balıkçısı: Günaydın Akdeniz 2. Şinaasi: Şair Evlenmesi 3. Cahit Külebi: Şiirlerden seçmeler 4. Orhan Veli kanık: Şiirlerden seçmeler 5. Ömer seyfettin: Yüksek Ökçeler 6. Orhan Kemal: Ekmek kavgası 7. Blaje Konevski: Nakışçı Kız 8. Çarls Dikens: Oliver Tvist 9. Aleksandar Dumas: Kamelyalı Kadın 10. Evliya Çelebi: Seyahatname'sinden bölümler 11. Seçme 12. Seçme	- Okuma yılı esnasında, listedeki başlıklardan en az yedi (7) eser seçerek işlenmelidir.	- Eserlerin seçiminde değişk edebî türlerden olmasına dikkat edilmelidir.	- Tarih, dil tarihi, edebiyat, edebiyat kuramı vb.

4.2. Öğrenim Metodolojisi ve Öğretim Amaçları

Öğrenim metodolojisi hususunda, Türkçenin okullardaki derslerin öğretim aracı olarak mümkün olan en yüksek seviyeye kadar kullanılacağı esasına göre önerilmektedir.

Öğretmen, öğretimde mecburen işlevsel yöntemler kullanmalıdır. Bu, özellikle öğrencilerin etkinlikleri, onların ilgisi doğrultusunda öğrenmek için uygun bir ortam yaratabilmektir.

Öğretmenler mümkün olduğu kadar daha fazla Türk Edebî dilini kullanabilmeli ki, dil, edebiyat ve kompozisyondaki edinimlerini daha iyi kullanabilmeli.

Dil ile ilgili öğrencilerin Türkçeyi kullanabilmesi için işlevsel düzeyden yavaş yavaş sistematik bir çekilde gereken düzeye doğru gidilmesi önemlidir.

Temel Öğretim Metodları

Diğer derslerde olduğu gibi Türk Dili ve Edebiyatı dersinde de ortak olan metodların çoğu kullanılmaktadır. Onlar: uygulama, sorun çözme, proje üzerinde öğrencilerin bireysel çalışmaları. Bunlardan başka: doğal medod, sessiz metod, audio-dil metodları ... vb.gibileri kullanabilirler.

Öğrencilerin Etkinlikleri

Öğretim süreci içinde kullanılacak metodlara göre, öğrencilerin etkinlikleri şunlar olmalıdır: dinleme, not tutma (alma), tekrarlama, alıştırma, okuma, ilişki ve kuralları keşvetme, bireysel çalışma, kontrol etme, uygulama, ikili (çift) ve grup çalışmaları (temsilen türlü oyun ve röller), ev ödevi yazma, tartışma, tasvir, anlatma vb.

Öğretmenin Etkinlikleri:

Öğretmenin etkinlikleri arasıda: konuşma, okuma, tartışma, açıklama, dikte etme, tahtada yazma, uygulama, soru sorma, ödev değerlendirme, ikili ve grup çalışmaları, örgütleme, uyarılarda bulunma, yenileme vb.

4.3. Öğretim Dersin Örgütü ve Gerçekleşmesi

Öğretim dersinin amaçlarına dayanarak Türk Dili ve Edebiyatı bu derse uygun sınıflarda ve iki yarı okuma yılında haftalık ders fonu olarak gerçekleştirilecektir. Ev ödevleri, evde ve okulda gerçekleşecektir.

4.4. Öğretim Araç ve Gereçleri

Türk Dili ve Edebiyatı dersinin daha başarılı olabilmesi için her türlü eğitim araç ve gereçleri kullanılacaktır. Bunlar:

4.4.1. Öğrenciler İçin Gereken Eğitim Araç ve Gereçler:

- Edebiyat - ders kitabı sınıf III
- Dilbilgisi kitabı sınıf III
- Edebiyat kuramı
- Öğrencilere yardımcı kitap
- Sözlükler (Türkçe açıklamalı, Türkçe - (Makedonca, İngilizce, Fransızca, Almanca...vb.)
- Atasözleri ve Deyimler sözlüğü
- Ansiklopediler (Şiir, hikâye, roman, tiyatro...vb)
- Dersle ilgili bilgisayar diskleri...vb.

4.4.2. Öğretmen İçin Yardımcı Kitaplar (Ek Literatür)

- Yukarıda öğrenciler için öngörülrn dersverilen kitapları vb.
- Okul aracılığıyla gereken dergi ve gazetelere abone olmak.
- Dil ve edebiyat için gereken yöntem kitapları.
- Fotokopi ve diğer araç ve gereçleri kulanabilme olanağı olmak.

4.4.3. Sınıfların Donatımı

Türk Dili ve Edebiyatı dersi için şu eğitim araç ve gereçleri önerilmektedir:

- Rahle, sandalye, kara tahta.
- Grafoskop (diğer derslerle ortak olabilir).
- Araç ve gereçlerin korunacağı bir yer.
- İnterneti kullanma olanağı olmalı.
- Teyp ve video / televizyon (ortak olabilir).
- Öğrencilerin dersle ilgili çalışmaların sergilenebilecek bir yer (okulun şartlarına göre kartondan yada tahtadan olabilir).

5. ÖĞRENCİLERİN BİLGİ VE BECERİLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Öğrencilerin bilgi ve becerileri devamlı (yeni üç dönemli modele göre, ekster ve inter notlandırmaya göre) değerlendirilmelidir. Değerlendirme, her öğretim sürecinde sözlü (alıştırmalar, yeni bilgilerin kavranması, tekrarlama, soru - cevap şeklinde denetim) olup her ünitenin sonunda da yazılı olarak: yazılı alıştırmalar, seminer çalışmaları, edebî metinler yazma, test vb. uygulanacaktır. Test, okul yılının sonunda da yapılacaktır. Yapılacak olan bu testler sonucunda, öğrenci başarısız olursa bütünlemeye (ikmale) gönderilecektir (sevk edilecektir).

Okuma yılı esnasında yapılacak olan dört (4) yazılı yoklama da değerlendirme kapsamı içindedir.